

GÖDECKE, PETER AUGUST

En bildstrid : några minnen från
Veckholm och Kungs-Husby : af P. Aug.
Gödecke

Norstedt
1879

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

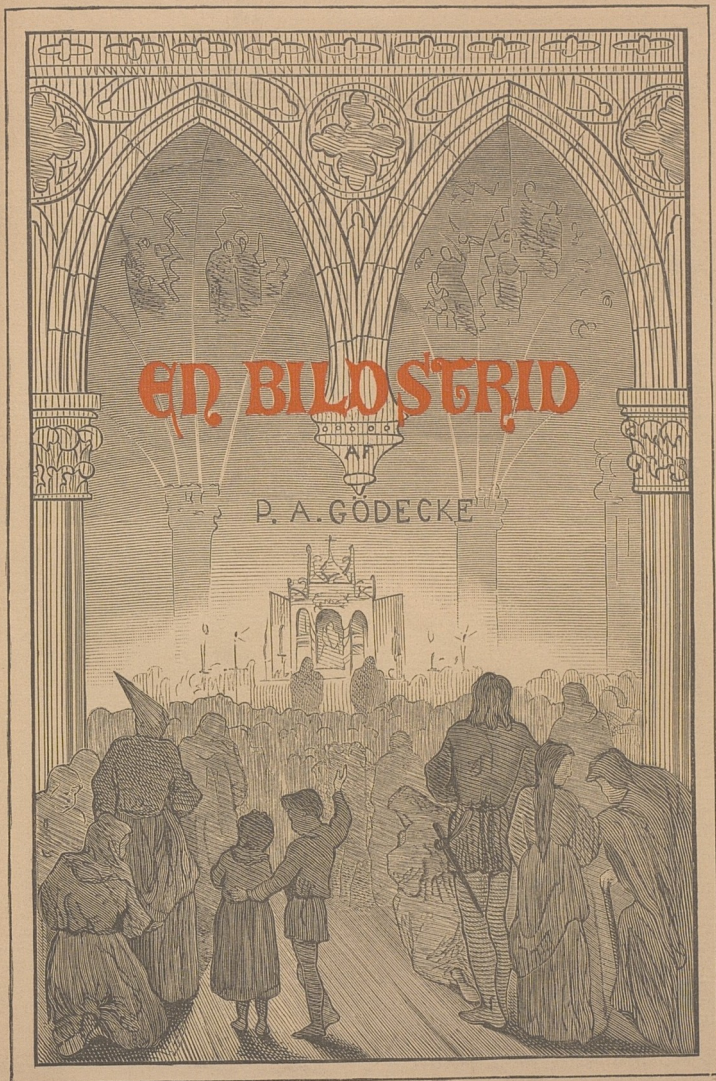
Villkor för användning

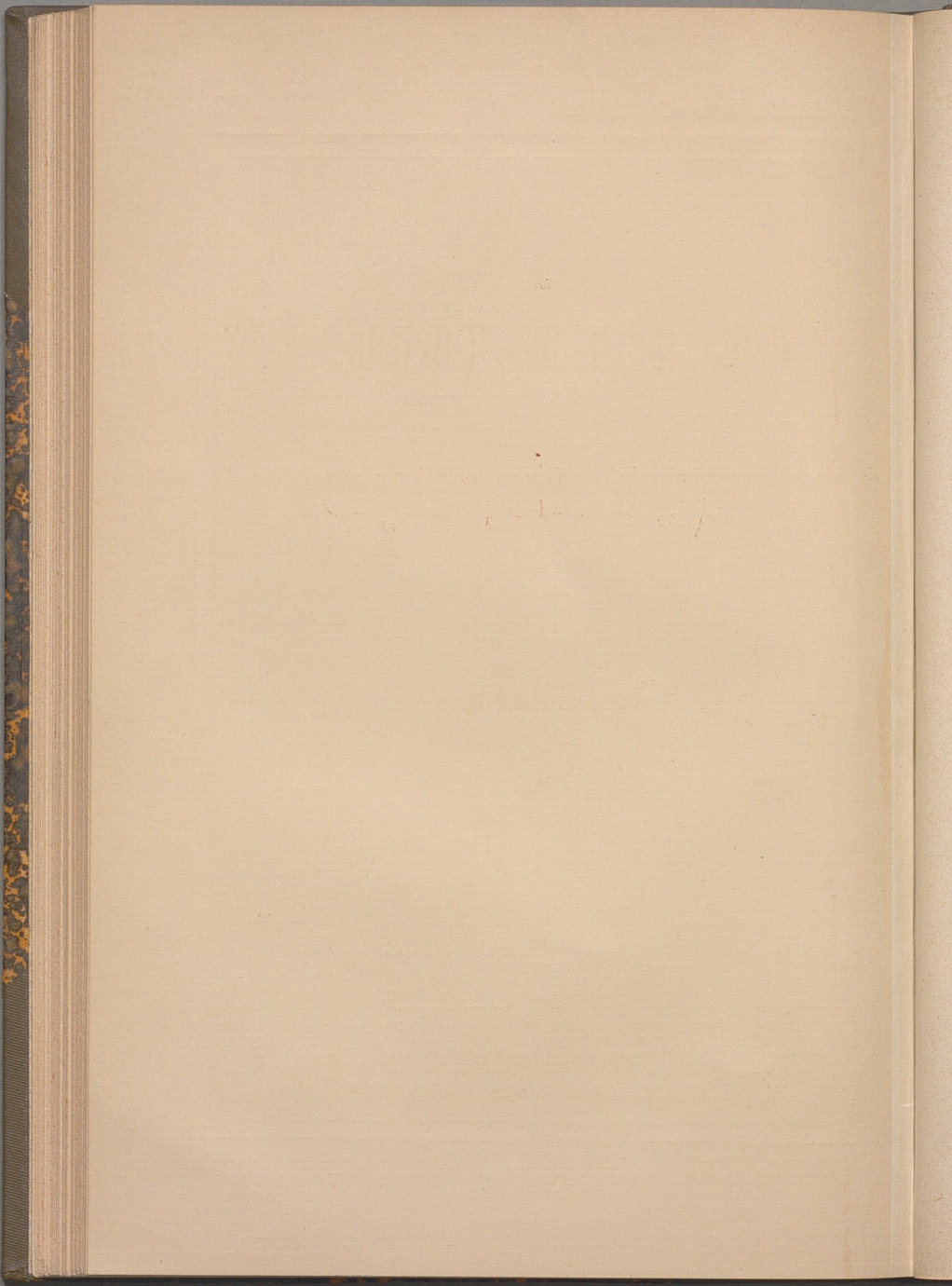
Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

EN BILDSTRID

NÅGRA MINNEN FRÅN VECKHOLM OCH KUNGS-HUSBY

AF

P. AUG. GÖDECKE.

STOCKHOLM

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG.

Författad i Veckholms prestgård sommaren 1865 och samma år
offentliggjord i *Sånger och Berättelser af Sju Signaturer*.

STOCKHOLM, 1879.

KONGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

FÖRSTA KAPITLET.

Slädfarten.

et var en bistert kall men likväl stilla vinternatt, ja det var själfva juldagen året 1513. De vackra grenljusen hade kvällen förut brunnit ovan-

ligt talrika, både i de bonade salarna på adelns borgar och i böndernes anspråkslösare gillestugor; ty med folkets älskling, Sten Sture den yngre, hvars riksföreståndarskap nu var lagligen befäst, hade en, ehuru kort, tid af lugn gått upp öfver landet, och männen, så af hög som låg börd, kunde i en frid och ro, som de i tvänne lustrer ej vetat af, fira den stora högtiden bland sina barn och fränder. Men ljusen hafva länge sedan slocknat i alla dessa glada hem, och natten skulle hafva varit ogenomträngligt mörk, om ej i deras ställe otaliga blinkande stjärnljus upphörligt tågat öfver det dunkelblåa himlahvalfvet såsom segrande förtrupper för juldagsmorgonens konungliga, ännu bortom Österns portar dröjande sol.

På talrika vägar och stigar samlade sig befolkningen i det redan då väl odlade sydvästra Uppland hopvis till sina festligt upplysta kyrkor. Det är en af dessa skaror, vi vilja följa på vägen.

Främst rider, ty det är i midnattens mörker, man gifver sig ut, med fackla i handen en stark och välvuxen stallknekt, och väl ombonade med pälsverk sitta i den efter följande släden en rik odalman med sin hustru och, mellan dem båda, deras enda barn, en gosse om vid pass tolf år.

Det var ej första gången, den lille gjort denna färd, men dock förekom den honom så ny och underbar. De knotiga furorna tyktes liksom träda fram ur skogen, väkta af fackelljuset, och räcka hvar andra armarna midt öfver vägen, medan den snabba släden ilade fram där under. Gossen såg undrande därpå och tyckte i sitt sinne, att fader ändå ofta haft bra orätt, då han sagt, att moders sagor om jättar och troll vore bara dikt och prat. Han såg ju, huru granarnas af rimfrost glittrande grenar sammanslöto sig som dessa hemlighetsfulla, tunga, silfverfransade baldachiner, dem han så väl kände från sockenkyrkan. Huru kunde ej skogsrån och drakar bakom dessa täta förhängen hafva otaliga, outransakliga gömslen för högborna prinsessor och adeliga jungfrur, dem de förtrollat!

”O, om jag vore en riddare med guldspörrar och klingande svärd, då!” Men detta tänkte han blott och aktade sig att säga; ty af den bistre fadern hade han lärt, att en riktig man ej bär på sin tunga alt, som han tänker på uti sitt sinne, och nu tyckte han, att det kunde vara tid uppå för honom att visa sig vara en sådan. Ja, han tviflade ej på, att fadern, där han satt tyst i sitt hörn, hemligen beundrade den karlaktarl, han hade till son.

Under gossens brokiga fantasifärder fortgick emellertid den snabba slädfarten öfver knarrande drifvor.

Snart stannade man framför en enstaka gård, där ljus då och då skymtade förbi stugufönstret. Där bodde hans mormoder och en liten åttaårig flicka, hvilken han ansåg sig ha en stor både rätt och skyldighet att beskydda, all den stund hon kallade hans egen moder för moster. Gumman och flickan stodo redan på trappan, färdiga att stiga uti den väntande släden. Efter ett ömsesidigt hjärtligt 'Guds fred!' och några brådskande frågor vardt det beramadt, att gossen skulle få åka i gummans släde, på det att syskonbarnen skulle få råkås, i ty att de ej sett hvar andra sedan det stora snöfallet i November månad, hvilket gjort de slingrande skogsvägarna otillgängliga för de små. — Och åter bar det af uti ilande fart.

Nu ville väl ej gossen uppgifva sin nyss tillkämpade och beundrade manlighet; men här trodde han den samma bättre försvaras genom att tala än tiga.

"Gud signe dig för sist, Karin!"

"Tack själf, Peter! Det är länge sedan det nu."

"Har du den svarta vadmalsklädningen färdig?"

"Ja, den har jag på mig, och mormor spinner som bäst på linet, som vi fingo utaf moster i höstas."

"Har du halsduken med på dig?"

"Nej, jag får ej bära färgade kläder förr än det växer nytt gräs i vår på faders och moders graf på kyrkovallen."

Samtalet afstannade nu för en stund, ty Peter kom i hog, att sorgeåret ännu ej gått ut för hans lilla, kära Karin, och han vardt helt förstämnd öfver att se henne bedröfvad. Men den spänstiga barnanaturen tog åter ut sin rätt, och den goda mormodern smålog snart hjärtligt under sin hufva, då hon hörde sin

dotterson med öfvertygelsens värma berätta för sin trogna ähörarinna om alla drakar och jättar, som han under natten varsnat i skogen.

Den lilla Karin var van vid dessa föreställningar och viste äfven själf att skickligt infläta en och annan sannfärdig historia om hvad hon bestämdt viste hafva tilldragit sig i hennes hemtrakt.

"Peter", ropade hon slutligen och grep sin sago-hjälte hårdt om armen, "Peter, ser du!"

Peter vardt helt förskräkt; ty huru många odjur, han än i sin föreställning kallat upp till strids, hade dock intet varit nog djärft att verkligen komma fram ur skogen.

"Hvad nu, Karin, det är ju bara tallarna?"

"Nej. Hör du icke och ser du icke?"

"Jo, jag hör kyrkoklockorna från Kungs-Husby, men se kan jag icke så mycket som en ekorre."

"Mormor, jag tror, att Peter tappat ögonen, då han ej kan se, hur de långa, gråa trollen där springa i motsatt led med oss och fly för julotteklockorna djupt in i skogen!"

Jo, nu fick äfven han syn på dem, men tystnade plötsligen och tvekade ej att utan dröjsmål krypa under skinnfällan, där den fyndiga Karin redan sökt sin tillflykt.

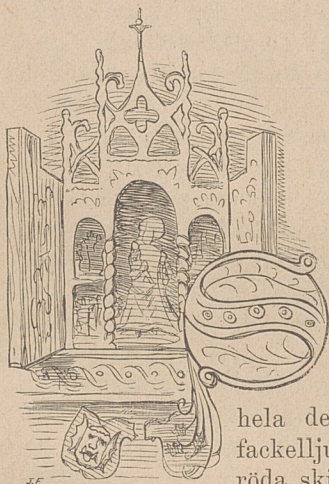
Blott mormodern späjade försigtigt utom släden och lyckades slutligen upptäcka den sannolika orsaken till barnens förskräckelse. Utmed väggkanten stodo nämligen enstaka, gamla tallar, hvilka, då facklan flämtade förbi, kastade på den öfriga, snöhöljda skogen långa, mörka skuggor, hvilka naturligtvis lupu baklänges lika fort, som de åkande foro framåt. Först när de nått utom skogsbrynet, lockade gumman upp barnen å nyo med den försäkran, att nu vore all fara

öfver, emedan alla troll, hon kände till, utan undantag lupit till skogs.

Och se! Nu låg hela slätten öppen i halfdunklet, och drifvorna utmed vägen gnistrade som silfver i månskenet. Uti kyrkan längst borta tändes ljus efter ljus, så att hon slutligen, då de kommo nära intill henne, nästan tyktes lyftas till mångdubbel höjd af den strålande ljusprakt, som slog ut från de hög-hvälfda fönsterna.

ANDRA KAPITLET.

I julottan.

nart stannade slädarna utanför kyrkogårdsporten, och då våra resenärer stego ur och sågo sig till baka, vimlade hela den vida slätten af irrande fackelljus, hvilka blandade sitt röda skimmer med den klara månens värmelösa silfversken. Ett efter annat länkade nu dessa bloss sin kosa till samma punkt, kyrkan, för att blanda sitt sken med hennes och sedan försvinna i det fackelbål, som inom kort tändes på kyrkogårdsbacken.

Församlingen var snart fulltalig och utgjordes mestadels af bondfolk och ofrälse män från de tre socknar, hvaraf detta pastorat bestod, då däremot den förmögnare adeln drog sig till moderkyrkan i Veck-

holm, där han flockade sig kring den gamle, grundlärde men för sina politiska åsikter och stämplingar af folket hatade rådsherren Erik Trolle, hvilken nu bodde på socknens förnämsta gods, Ekholmen, sedan hans korta dröm om ett riksföreståndarskap, grundadt på den högre adelns personliga tillgifvenhet, blifvit skingrad af Sten Sture den yngre och svenska folket.

"Mins du bilderskåpet, som herr Erik i fjor passade på att skänka till Veckholm?" sade en bonde till sin granne på kyrkovallen.

"Ja, hur så?"

"Jo, jag såg det i söndags. Hade det ej stått i kyrkan, skulle jag ha velat hugga det i stycken. — Han tyckte väl, att han var riksföreståndare i fjor, kan jag tänka, och nu skall Sveriges gamla riksvapen för evigt skylta bredvid hans trolleska otyg på den onödiga gåfvan till vår kyrka!" — Bonden tänkte härvid på djäfvulsbilden i trolleättens vapen och gjorde ryssande korstecknet.

"Ja, det är sant! Det var för att få måla dit det, som den högfärdige ränksmidaren lät anskaffa hela granmlåten."

"Den ärkeräfvén! Men med sin klyftiga hednälärdom kan han nog nu, där han sitter på Ekholmen, sätta i hop långt värre häxerier öfver Sveriges tre kronor än det där eller än någon af oss här anar!" inföll en tredje, som stod jämte vår Peter och hans far, och tillika med dem hittills blott åhört samtalet.

Folket fruktade såsom af en drift eller ingifvelse de mäktige herrar, som samlades på Ekholmen. Men föga kunde någon då ännu ana vidden af hvad som där förēhades.

I Ekholmens salar förråddes på en hemlig herredag Sten Sture och Sveriges rike till Kristian Tyrann.

”Jag borde ha rest dit”, återtog den förre, ”för att få se, med huru dan uppsyn herr Erik nu betraktar detta glitter, sedan den höga värdigheten glidit honom ur händerna.”

”Ja, han har nog velat stryka ut riksvapnet, men det har han ej fått för presterne, ty skåpet står redan på altaret och är invigdt”, sade ännu en annan bonde, och många korsade sig redan vid blotta tanken på ett sådant helgerån.

”Men han har hotat att låta den målade djävulen komma fram ur vapenskölden och släcka ut ljusen på altarbordet, om presterne våga tända på så många, att församlingen kan se tecknet af hans förlorade värdighet”, förkunnade en annan. Och på möjligheten af, att den förbittrade rådsherren också genom sin lärdom egde förmåga att verkställa sin hotelse, tviflade ingen i detta vidskepliga tidehvarf.

Alle korsade sig därför under hotfulla utlåtanden om så väl Trolle som hela hans ätt och anhang, och Peter, som jämte Karin afhört hela samtalet, tyckte sig riktigt se det lilla vidundret få lif, stjåla sig fram öfver altarbordet och hastigt klänga uppför det ena ljuset efter det andra för att blåsa ut det.

Men nu afbrötos alla dessa samspråk och tankar. Ett plötsligt skimmer spred sig öfver drifvorna och de väntande skarorna; ty kyrkodörrarna slogos upp.

Församlingen vandrade in stilla.

”Gloria Dei, gloria, gloria in æternum!” dånade det med majestät ut öfver näjden, medan våra små vänner hand i hand med bäfvande steg följde efter de gamle in i kyrkan och måste hålla för ögonen för att kunna uthärda den bländande belysningen. De knäföllö tätt innanför kyrkodörren såsom alla andra, men kunde, sedan ögonen vant sig vid skenet, ej nog förundra sig

öfver, hvarför de gamle mestadels sänkte sitt hufvud mot golfvet, då så mycket underbart stod att se i kyrkans höga hvälfningar.

"Ser du, där vandrar Abraham!" hviskade Karin sakta.

"Ja!" sade Peter, och såg upp mot den höga, allvarliga bilden i den tunga manteln och med offerfacklan i handen. — "Men hvad Abraham är lik pappa med sitt stora skägg!" tillade han.

"Ja. Och Isak, som går bredvid, det är du."

Peter såg å nyo upp och smålog: "Isak är nog bra, men han är för liten för att vara lik mig."

Karin såg nu ned som de andra och bad för fader och moder sin, hvilka nu nog hörde sången i Guds himmelrik, där Kristus själf var.

Peter däremot reste sig sakta upp för att bättre kunna se bilderna i det målade hvalfvet.

Där voro Adam och Eva, där var Simson med stadsportarna, hvilken trafvade af alla krafter, men ändock aldrig kom utom kyrkan; där var en underskön kvinna, sjöjungfrun ur hafvets djup, döljande sin fiskstjärt bland vågorna. — Nu kunde han få tro på troll och älfvor, trots alt hvad fader sade, då de funnos målade i själfva kyrkan. — Där mötte han åter Abraham, men nu såg denne bister ut, och Isak var bunden vid det brinnande offeraltaret. Han ryste och såg försigtigt på sin egen faders ödmjukt böjda hjässa. Men han blickade åter upp och vardt hjärtligt glad; ty han såg ängelens hand. Men hur han spåjade och såg, fick han ej se den sammes anlete och gestalt; ty dem hade konstnären ej målat. Detta harmade honom.

Sången hade nu hunnit till det mångupprepade 'Amen', och hans blick föll på de lägsta bilderna i hvalfvet. Där fanns Mickel Räf, som andäktigt pre-

dikade för gässen. Sedan var det gässen, som kommit under fund med ulfvanaturen hos sin sluge mästertalare, och förföljde honom af alla krafter och nupo honom i svans och ben. Men till sist, när denna välvisa församling fått ett rep om halsen på honom, och alla gässen med näbbar och klor höllo på att hissa upp honom i galgen, var Peter nära att brista ut i skratt. Men korsången tystnade med det samma, och han själf vardt af pater Nils, en blekladg munk, medelst en knuff i sidan påmind om, hvar han befann sig. Han föll genast förskräckt på knä utan att märka, att alla de öfriga redan dragit sig längre in i kyrkan.

Där nere vid dörren måste han nu ensam dröja kvar under hela gudstjänsten, ty han var för blyg att ensam stiga fram öfver golfvet; men tiden vardt honom kort; ty, sedan han på brukligt vis bedt den nyfödde konungen öfver alla goda människor om förlåtelse, med löften att aldrig mer glömma sig så, samt med hög röst deltagit uti församlingens jublande 'hosianna', lät han sina tankar samt då och då en förstulen blick ila upp till offeraltaret och den outransaklige ängelen, hvilken han ej kunde låta bli att tänka uppå, emedan han var fullt öfvertygad om, att den samme verkligen fans där, ehuru han dolde sig undan för honom.

Emellertid hade Karin med de gamle knäfallit längre in i kyrkan och lätit sina blickar irra från de vackre korgossarne, som svängde sina doftande rökelsekar kring högaltaret, upp till det konstfulla, götiska stjärnhvalfvet där öfver, hvarest hon trodde sig se de fyra evangelisterne och bevingade serafier sväfva i i vida kretsar kring om Guds sol i midten och taga upp 'hosianna' för församlingen där nere, där äfven hon var.

Sedan sången var slutad, såg hon upp till höger rätt öfver sig, och se! där satt madonnan i snöhvitt silke och skimrade i älskligt majestät mellan apostlarne och helige män.

Karin såg och såg, men något så ljufvigt hade hon aldrig förr sett.

Hon tänkte på sin moder, och tårarna kommo henne i ögonen. Ja, när hon åter såg upp, tyckte hon, att hvalfvet lyfte sig alt högre och högre. Det var intet hvalf mer utan själfva den djupa, mörka himmelen. Den gyllene glorian kring apostlarnes hufvuden, hvilken gnistrade i ljusskenet, var sammansatt af alla de verkliga stjärnorna där uppe. Ljuset föll ej på bilderna, utan utstrålade med och från dem öfver hela kyrkan.

Hon vände sig om och hviskade: "Ser du mamma?"

Men Peter var ej där.

Dock, så snart Karin fått sigte på honom nere vid kyrkodörren, smög hon sakta bort till honom och förde honom fram samt gjorde å nyo sin fråga.

Peter svarade mekaniskt "ja" och for med en bäfvande blick öfver all denna färgglans. Sålunda kom äfven han och det vid Karins hand ur dunklet vid dörren fram till de öfrigas andakt.

Om äfven han i den strålande madonnan såg sin affidna mosters bild, veta vi ej; men visst är, att han från den stunden, då Karin så vänligt kom och tog honom i handen, ej kunde tänka sig den underbara ängelen vid offeraltaret i öknen med andra anletsdrag än hennes. Han kunde ej förklara det, men så ofta han såg upp mot Abrahams bild, stod Karin där bredvid och räddade Isak.

Gudstjänsten var nu slutad, och under klockornas klang begaf sig hvar och en åter hem till sitt; men

mormodern och Karin drogo med sina fränder upp till Peters fädernehem i den djupa skogen. Peter och Karin blickade till baka öfver slätten, just då släden ilade in under granarna, och de sågo med undran, huru ledes silfret på drifvorna, medan de varit i kyrkan, förbytt sig till guld i den uppgående solens sken.

TREDJE KAPITLET.

Sista kvällen.

io år hade förflutit efter de i förra kapitlet omtalade händelserna.

I sonen, ärkebiskop Gustaf Trolle, hade den gamle herr Erik fostrat en man, som väl i ädla egenskaper, men ej i slughet eller hvad som ondt var, hade vanslägtats från sina fäder. Också hade han snart genom sin hersklystnad och sitt gränslösa hat mot Sturen kastat fosterlandet för konung Kristians fot och bragt det närmare sin undergång än det någonsin förr varit.

Det är under denna stormiga tid, som Peter först förlorat sin moder och sedan under sin faders ledning, i ljuset af den uppoffrande frihetskärlek, som oemotståndligt började låga i alla ädlare sinnen, utvecklats sig från gosse till yngling och slutligen börjat mogna till allvar och mandom. En hård tid fostrar kraftige och dugande män, och Peter vardt en sådan. Vid sexton års ålder hade han med sin fader deltagit i den ursinniga stormningen af Stäket, det gamla trolle-nästet, och, hänförd af hela folkets liksom af en plötslig blyxt tända nationalmedvetande, hade han sedermera

öfvergifvit sina böcker i Upsala för att utstå befrielsekrigets mödor under Gustaf Vasa.

Men nu var åter en tid af lugn och förhoppningar uppgången öfver landet. Konung Gustaf hade som segrare ridit in i Stockholm, och en hvar ville bereda sig en så förmånlig plats som möjligt under den nye herskarens välde.

Peter stod också i blomman af sin ungdom, stark och härdad till kropp och själ. Hans gamle fader, som själf i en klosterskola erhållit någon boklig lärdom, hade redan underhållit honom några år i Upsala, där han som scholaris bott i ärkedjäknens hus och inhemtat de första grunderna af de vetenskapsämnen, som på den tiden uteslutande omhuldades, och det vardt nu beramadt, att han skulle såsom lärare och ledsagare åt ett par högättade ynglingar afresa till Tyskland och Paris för att där fullkomna sig i samma lärdomsstycken. Fadern, som ursprungligen velat fostra honom till prest, men låtit beveka sig att frångå denna plan, menade, att det ej var första gången en bondeson kunnat läsa sig upp till lagman i gamla Sverige.

Altså skulle då Peter studera.

Det var nu hans sista kväll i hemmet. Fadern var ännu ute, på åkern, då Peter inträdde i stugan. Mormodern och Karin hade i fjorton dagar varit öfver i hans hem för att sy på hans utrustning, och nu var nästan allt sammans färdigt.

De lade för en stund sömnen ifrån sig, då han inträdde och med dröjande blickar öfverfor alla föremål alt ifrån den sotiga spiselhällen till loftstrappan i hörnet, från spikarna i takbjälken till fönstret med de sexkantiga rutorna, hvaruti faderns namn och bomärke stod inbrändt i klara färger. Nu nämdes han

ej ens som förr slita bort spindelväfven i fönsterfodret. Äfven den var nu fridlyst, ty den hade spunnits under hans fädernetak.

Han språkade en stund med gumman, som för sina svaga ögons skull satt sig så nära fönstret som möjligt. Hon kräufde ej mycket af honom, bad honom blott någon gång tänka på sin moder, hvilken hållit honom mycket kär och lärt honom Guds väg så godt hon förstått.

Han lofvade det, och den gamla tillade: "Ja, Gud vare lofvad, hon bindes ej af något skröpligt stoft som vi! Jag vet, att hon följer dig hvar du går."

Då gumman åter upptog sitt arbete, gick Peter bort till Karin, som satt sig afsides i loftstrappan bredvid en grof träpelare, som blifvit rest till stöd för en af ålder bräkt takbjälke.

Den vackra, högvuxna flickan, som för en stund hvilat hufvudet i handen, återtog nu ifrigt sin söm, sedan hon först satt till rätta den veckade, uppstående, hvita halskragen, hvars häkta gått upp.

Peter stod några minuter stum och betraktade henne. På golfvet bredvid henne lågo bladen af en sönderplockad ringblomma. Hon hade altså gjort en fråga, och han tyckte sig höra, huru hennes välljudande röst oroligt hviskat sitt "ja — nej, ja — nej"; men hvad frågan gällt och hvad svaret hade blifvit, viste han ej.

Han sporde henne stilla, om hon ville vandra ut med honom en stund, och hon följde genast utan ett ord.

De gingo sakta åt veckholmssidan, ty faderns gård låg vid pass halfvägs mellan Kungs-Husby och Veckholms kyrkor, och skogen var vackrast åt det hållet.

Den varma aftonvinden förde kring dem vällukten af alla de blommor, som junisolen plägar kalla till lif i vårt hemlands skogar. Efter en stund stannade de att lyssa på fogelsången vid stranden af en lång, smal vik af Mälaren, som på den tiden ännu skar djupt in i landet där.

Peter sade: "Hvad tror du, Karin, att trastarna kunna ha att säga till hvar andra midt öfver sjön i den här vackra kvällen?"

Karin svarade: "Kan hända de ej veta af hvar andra, utan blott hvar för sig sjunga hvad som faller dem på tungan?"

De gingo åter vidare, och ingen dera kunde komma sig för att säga något.

Snart hunno de till en gammal, reslig gran, som stod på högra sidan några steg nedanom vägen, och under hvars klufna rot en klar källa sprang upp. Karin gick dit ned för att dricka, medan Peter dröjde på vägkanten för att se, hvem den ryttare var, som just nu red fram ur skogen. Men då han fann, att det var mäster Nils, nu mera prest uti Veckholm, bröt han ner en stor gren af ett närstående pilträd och roade sig med att slita sönder den stycke för stycke, utan att låtsas märka den högfärdige prelaten, som harmfull red honom förbi.

Mäster Nils och Peter hade nämligen aldrig rätt förstått hvar andra, alt sedan den förre för tio år sedan såsom dominikanermunk tillrättaviserat Peter vid julottan i Kungs-Husby kyrka. Emellan dem tyktes råda det gåtofulla förhållandet, som stundom förefinnes i människolifvet, att de aldrig kunde blifva till väl-signelse för hvar andra, fastän de hvar för sig voro rättskaffens män.

Då Karin nu glad kom upp från källan, frågade hon, hvem det varit, men Peter svarade blott: "En man, som jag afskyr".

Hon teg, men det gjorde henne ondt, att det fans en enda varelse i Peters hembygd, med hvilken han ej var vän nu, då han för så lång tid skulle lemna sitt fosterland.

Då de kommit ett stycke längre fram, redde han en mjuk plats af mossa, bjöd Karin att sitta och satte sig själf ned vid hennes sida.

Båda hade de många tankar för hvar andra, men få ord.

Han såg på, huru smultronplantorna blommade kring dem, och hon tänkte på, huru länge det nu skulle dröja, innan han finge smaka smultronbär, som mognat i Sveriges skogar.

Slutligen tog han till orda: "Vet du, Karin, jag skall berätta för dig en saga, som började för tio år sedan." Och nu förtalde han, huru han i deras barn-dom kommit att stå ensam vid kyrkodörren i julottan, emedan han undrat öfver, huru den ängelen kunnat se ut, hvars hand han sett frälsa Isak.

"Ja, Isak, som var så lik dig! Men det var då det", inföll Karin.

Vidare yppade han, huru ängelen för honom antagit Karins drag och gestalt; men då teg hon och flätade ej in någon bemärkning. Och sedan berättade han, huru många frestelser till ondt mött honom i lifvet, men att han vid dem alltid tänkt som så: "Om Karin nu komme och rakte mig sin hand, vore jag väl värdig att taga den?" Ja, han lät henne förstå, huru den mörke fadern, som eljest varit honom en så god stödjestaf, förmådd af mästern Nils' intalanden, ett helt år ansatt honom med den fordran, att han skulle taga

munkekåpan, offra sitt jordiska arfvegods och hela sitt lif åt den romerska kyrkans tjänst och så försona sin fordom vilda och grymma slägts synder. Ja, denna faderns vilja hade han en tid verkligen lefvat sig in uti, han hade arbetat sig så trött med den, att han nästan känt ett slags vällust vid tanken på att så offra sig. Fadern hade kallat upp för hans själ alla de stupade fäderne, led för led. Han hade sett den mörka skaran, och de hade sagt: "Verlden är ett måladt intet, gå ut ifrån den, gör offret, och vi skola prisa dig!" — Detta hade varit lockande. Han hade blundat för att ej bli störd i sin åskådning därutaf, och bakom ögonlocken hade alt detta teeknat sig så naturligt. Där hade fadern vinkat honom, och de gamle männen hade vinkat till honom och sysslat hemlighetsfullt, och då Peter kommit bort till dem, hade de bygt åt honom en tron och vridit honom en gloria af strålar. Han hade sprungit upp på tronen att gripa glorian, men då hade trappstegen sjunkit undan bakom honom; ty det hade icke varit någon tron. Han hade slutat med att stå ensam på ett offeraltare, ensam uti en öken.

"Detta var vid påsktiden i år, och du vet det öfriga, Karin", fortsatte han. "Jag låg länge i feberysrel; men då jag vaknade, höll en hand i min. Jag kände den handen och beslöt att aldrig släppa henne, såvida ej hon själf ville blifva lös från mig. —

Jag kunde åter tänka klart; synen, som besnärt mig, var borta, och en dag steg jag framför min fader och sade: 'Guds eger hittills endast du att offra, fader, jag har blott gåfvan att kunna bedja för mina fäder, och henne vill jag bruka; men varda lefvande begrafven vill jag ej, i kloster går jag icke; ty det är större för Gud att söka varda älskad af en lefvande än att

prisas af hundrade döde'. Från det ordet såg min fader, att jag aldrig skulle vika, och han höll min moders bild i mig för kär att ej ge mig rätt att bygga min framtid efter kallelsen i mitt eget inre.

Och nu, Karin", tillade den unge, "står jag här sista kvällen på min fädernetorfva. Får jag tro, att jag kan bjuda dig hem till mitt för alltid, då jag kommer åter?"

Flickan kände ingen hycklarkonst, utan böjde sig sakta till hans bröst och grät stilla.

Han upplyfte henne och kyste henne, och nu kände båda, att alla jordens länder och haf voro ej vida nog att mera skilja dem åt. De vandrade åter med glädje och fruktade ej alls de många troll och gastar, som de i sin barndom sett löpa in i skogen. Det doftade omkring dem friskt af kåda och barr, och solen lyste då och då fram guldgul mellan stammarna till vänster.

De drucko båda ur källan vid granen, och Peter stämde ljudeligt uti, då de vandrade vidare:

"Och riddaren han talte till unga Hillevi:

"Hur länge vill du bida mig jungfru och mö

"Ibland rosor?"

"Ibland rosor" svarade genljudet öfver sjön, där solen nu syntes vidga sig och sjunka ned bortom skogen. Men Karin sjöng:

"Och dig skall jag bida väl i sju långa år,

"Och dig skall jag bida i det åttonde också

"Ibland rosor."

"Ibland rosor" ljöd det åter i den ljudfulla kvällen.

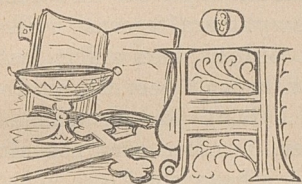
Fadern stod bister vid vägkanten, då de kommo åter. Mäster Nils i Veckholm, hvilken ridit förbi,

hade klagat öfver sonens beteende. Men förebräelsen dog bort på den gamles läppar. Han gjorde blott aftonbönen i stugan längre än vanligt den kvällen, och han välsignade det förbund, som unga hjärtan knutit, fastän han själf ej vågade hoppas att få upplefva dess fullbordans dag.

FJARDE KAPITLET.

Under natthimmelen.

nyo låta vi tvänne lustrer
ila förbi vår vår blick.

Det är åter en nordisk
vinternatt kort före julen.

Tio bredaxlade, starkt skäg-
gige karlar i tätt åtsittande pälsjackor rida så tyst
som möjligt ut från Veckholms prestgård, anförde af
en högvuxen, mörk och sluten man, samt försvinna
obemärkte i den närgränsande skogen. Intet ord växlas
emellan dem. Den främste stannar ett ögonblick, spjår
framför sig och till baka, undersöker sakta med han-
den sitt svärdfäste, ty hvar och en, vägfärande måste
på den tiden vara beredd på nödvärn, samt rider vi-
dare, under det en omedveten suck söker sig väg
mellan hans sammanpräссade läppar. Det är Peter,
nu mera kallad Magni efter sin fader, och sedan fem
år luthersk kyrkoherde i Veckholm och Kungs-Husby,
hvilken rider ut med tio tillgifne män.

Hvad förehar han denna natt?

Den frågan skola vi besvara, sedan vi först sökt
något mera införlifva oss med den tanken, att han nu
är lutheran, prest och prest just där.

Vid tjugutvå års ålder reste han till Tyskland, beväpnad af de hemmavarande med tusende fördomar mot Luther, och kommen dit fann han öfver alt lärde och högättade män, som svuro död öfver den kätterske munken. Han besökte katedralerna, där 'anathema' ljungade mellan lofsångerna, han besökte torgen, där Luthers skrifter brändes under pöbelns bifallsskri.

En kväll gick han öfver en plats, där ett sådant bål stått, och fann ett par lösa blad, som undgått lågorna. Dem tog han upp och gömde, mer lockad af faran att innehafva dem än af begär att läsa dem. Det var ett exemplar af de ryktbara teserna, hvilka han med öfvertygelse hade fördömt, men aldrig läst. Han gjorde detta nu, då han kommit hem till sin bostad, han läste om dem och läste åter om dem. — Men därmed gick liksom en lie öfver nära nog alt, som förut grott och rotat sig i hans sinne.

Han dröjde fem år i Tyskland, kämpade med nöd, men stod en svårare kamp med sin starka själs stridiga begär, hvilka hotade tillintetgöra honom. Barnomsminnenas bildprål vardt småningom utplånadt, ungdomsdrömmarna dogo bort, det verkliga lifvet stod framför honom och pekade på en stor, ogjord gärning. En röst sade: "Den, som ej är med mig framåt, är emot mig"; men alla minnen, som länkade honom vid hemmet och fädernejorden, befalde honom stanna och vända åter, ropade, klagade och gräto bakom honom.

"Din mormor är död, och det är mig tungt och ensligt i stugan", skref fadern. Mormodern hade han djupt älskat, men han vände ej hemåt.

"Din fader är död, kom åter och tag arf efter din fader!" skref Karin. Sin fader hade han älskat. Det sved i hjärtat, men han kunde ej komma.

Sorgebrefven togo slut, men det hviskade en röst i hans samvete: "Din trolofvade sitter ensam och bleknar bort på din fädernegård". Han såg det, såg rosor dö ut och liljor knoppas, men han kunde ej ännu gifva ett enda löfte om sin hemkomst till den väntande barndomsvännen.

Hela hans slägts omätliga viljestyrka och hårda allvar tyktes samlad i hans unga själ, och med den dystra likgiltigheten för egna lidanden följde ringaktande och glömska af andras. Han såg sig hvarken till baka eller åt sidan, han kämpade blott. Men omsider, då fem år af namnlösa kval och omätlig ihärdighet besegrade lågo bakom honom under gruset af mången krossad drömbild och mången verklig bild, som han fordom egt, stod han upp med segerns klarhet på sin panna och den hänförda öfvertygelsens drabbande svärd i handen.

Han var lutheran och prest.

Ingen hård fader, inga vålnader och af skuldbelastade blodsförvandter hade nödgat honom, men för den tro, hvaraf han nu kände sig lyft och buren, var han redo att offra gods, frihet och lif, om det hade fordrats, och han skulle stött till baka den hand, som velat häjda honom, om den ock räks af en strålände ängel, som stigit ned från himmelen.

Han var luthersk prest och vid tjugusju års ålder stod han åter på Sveriges strand. Trollar och Sturar hade redan förut afträdt från skådeplatsen, och de sista kvarlefvorna af unionstidens vilda och egenmäktiga partier uttömde sina krafter i upproren mot konung Gustaf, då däremot alla redliga fosterlandsvänner slöto sig kring hans person.

Reformationen, som redan länge kämpat i tysthet, hade nu vunnit sitt stora slag på riksdagen i Vä-

sterås. Dess läror påbjödos och skulle öfver alt predikas, medan folket dock i allmänhet envist höll kvar vid sin gamla tro.

Konung Gustaf lärde nu att känna Peter Magni och älska honom. Mäster Nils, dominikanern, som var prest i Veckholm, vardt för sin hårdnackenhets afsatt, och Peter nämdes redan vid tjuguatta års ålder af konungen till dennes efterträdare, det vill säga till luthersk prest i en af de mest ifrigt papistiska näjder af landet.

Men Karin, den gränslöst hängifna, offerande unga kvinnan, huru hon hade lidit under denna tid, viste ingen och hade ingen kunnat förstå. Huru hon bedt till helgonen, huru hon klagat vid sin moders graf, huru hon ropat till madonnan i sockenkyrkan, den strålände himladrottningen i de sida, hvita kläderna, att hon skulle häjda hennes brudgums farliga väg, viste blott Gud och hon själf. Och slutligen, då Peter kom åter, och den gräsliga sanningen af hans religionsöfvergång blifvit henne genom ryktet uppenbar, var det blott den kroppsliga vanmakten, som räddade hennes själ från undergång. De kära bilderna ur det förflutna slet sönder hvar andra inför hennes själ, hon tyckte sig utdrifven ur ett paradis och försatt i en öken. Hon såg ett offeraltare och hon viste sin uppgift. — Hon skulle söka upp Peter. Hon repade upp för sig, hvad hon skulle säga honom, och hon repade upp det å nyo, och hon grubblade därpå, till dess att alt hon såg tyktes röra sig omkring henne, kretsa alt fortare och fortare och slutligen sväfva omkring såsom gripet af en hvirfvelvind. Men när Peter kom själf, mindes hon intet af alt sammans, utan föll vanmäktig i hans famn och grät konvulsiviskt. Då hon åter kommit till medvetande och hörde honom

bedja deras barndoms gemensamma böner och sjunga deras gamla, kända hymner, förundrade hon sig. Hon förestälde sig nästan, att han ville gäckas med henne, och hon vågade knapt tro sitt öra, då han försäkrade, att hans Gud och hennes Gud aldrig varit skilda åt, utan att det var mellan dem blott mänskliga skrankor, som fanatiske män sökt bygga upp till himmelshöjd.

Nu följde en lärorik tid för dem båda. En mindre stark kvinna än Karin skulle ej egt denna fängslande makt öfver en sådan själ som hans; en mindre profvad och finkänslig man än han skulle ej vetat finna de strängar, hvilkas anslag kunde vibrera ända in i djuvet af hennes hjärta. Men han fann dem, och hon var åter hans, men nu med långt starkare band än någonsin förr.

Vid den tidpunkt, dit vår berättelse nu hunnit, har hon fyra år varit hans maka, och deras förstfödde har redan lärt sig stafva faders och moders namn.

Vi sågo Peter rida in i skogen jämte tio följeslagare.

Han hade smugit sig bort ifrån sin hustrus sida att fullborda den första gärning, som ej hon fått del utaf. Det susade dystert och varnande i skogen, där han red fram, men han hörde det ej; stjärnorna glimmade fram i otalig mängd mellan barrträdens glesa kronor, men han såg dem ej. Han red ned på den tillfrusna viken af Mälaren, ty där var vinterväg.

Midt på sjön stannade han ett ögonblick, såg sig kring och ropade högt med händerna upplyfta mot firmamentet: "Så sant Gud lefver, skall jag segra öfver detta folks vidskepelse!"

Sedan redo de alla vidare och stannade slutligen vid Kungs-Husby kyrkoport, bundo hästarna vid några trän, öppnade kyrkodörren och sköto den till efter sig samt påtände hvar sitt bloss. Kyrkan hade repare-rats, men ställningarna stodo ännu kvar utmed väg-garna och högt uppe under de bildprydda hvalfven. Det hela såg hemskt ut vid belysningen af de bleka blossen. Men Peter, som var en oförfärad man, gaf ut befallningar till sina följeslagare, tog själf ett bloss och ett murarämbar samt klättrade upp på ställnin-garna.

Nu skulle dessa härliga målningar, som under många människoåldrar varit det barnsliga folkets glädje, en lefvande bibel i färger och guld och en oskyldig afbild under kyrkans hvalf af de salige an-dar, som de fromme trodde i förklarad glans sväfva öfver himmelens, nu skulle alt detta till evig tid för-intas. Ty folket hade, då den nya lärans prester predikade emot dessa kvarlevor af förgången tids prakt, fromma konstskicklighet och uppoffrande fri-kostighet mot kyrkan, upphört att blott älska och vörda dem, men börjat att tillbedja dem. Ja, det hade vid dem fäst undergörande, högre krafter, i hvilkas hägn det med förakt stötte från sig all renare upplysning, och detta var vidskepelsen, som måste ryckas upp med rötter.

Sanningen måste segra, men hon kräfver stundom till offer på sitt altare det ädlaste, mänskligheten eger näst henne.

Peter började sitt arbete.

Sjöjungfrun, öfver hvars djup han nyss oskadd färdats, var snart utplånad. Simson, räffen, som pre-dikade för gässen, försvunno under kalkfärgen uti hans pensel.

Han hade arbetat under grafvens tystnad och stod nu vid Abrahams offeraltare. Blott ängelens hand var kvar. Han mindes julottan, han mindes Karin. Han kyste ängelens hand och utplånade henne.

Hans följeslagare hade äfven gjort sitt arbete. Seraferna sväfvade ej mer kring Guds sol, allt var borta. Blott madonnans strålande, sköna bild i det hvita silket var ännu kvar. Peter klättrade dit, böjde knä för honom och bad: "Helige Gud, gör jag orätt, så se till mitt uppsåt och förlåt mig!" — Han var nu stärkt, han fylde sin pensel och skulle skrida till verket. Men — han kunde det ej, han fälde handen. Han tänkte: "Hvad gör jag? Här stod ju ock en gång fordom en man, kanske ung som jag, framför murens kalla stenar! Af hans starka viljas 'varde' värmdes de och omskapades, han tecknade öfver dem, och då framstodo former, som lefde, han rörde vid dem, och det nya lifvet slog ut i färger. Liksom han andades, så andades ock dessa bilder. Han tog krafter af sin själ och gaf åt dem, och dessa krafter — skall jag mördra? Han måste vredgas på mig. Dock nej, ädle konstnär, jag hade ej fattat dig rätt! Det var ej åt stenarna du ville ge lif, du ville genom dem tala till människorna, och det vill äfven jag. Nå väl, de förstå ej mera ditt språk! Där du skref kärlek, läsa de lidelse, där du tolkade tillbedjan, lära de att häda Gud. Nåväl! Nu måste med dem talas ett annat språk, och du kan ej vredgas på mig, att jag breder ett vinterdok öfver din sommars fågning. Kanske skall en annan en gång göra så äfven med min lifsgärning, och då är det min tur att böja mig. Och se'n få vi båda afbida den fjärran kommande vår, som först är mäktig att dömma mellan oss och väcka till nytt, spirande lif, hvad som hos oss båda var mer än

förgängelsens utsäde. Ja, jag tror, att, om du kunde stå upp och se det slägte, som nu äflas här omkring, skulle du göra, hvad jag nu gör, och själf utplåna, hvad du älskat mest!"

Alt var nu slutadt.

Peters starka spänning upplöste sig i en darrning, som genomlopp honom. Han vågade knappast se sig om, släkte blossen, gick ut, steg till häst och ilade bort med vindens hastighet, följd af sina trogne lutherske män. Isen på sjön bugtade sig under hästarnas hofslag, stjärnorna blixtrade upp ur det blanka, svarta djupet. Han tykte sig spränga fram öfver himlahvalfvets båge och krossa dess stjärnor, och han häpnade öfver, att det ej brast under honom.

FEMTE KAPITLET.

På juldagen.

Karin hade vaknat midt i natten och med förundran märkt sin makes frånvaro. Hon hade stigit upp att söka honom, men funnit honom ingenstädes. Hon vandrade fram och åter i den öde hvardagsstugan under stigande oro: "Hade någon plötslig befallning från konungen kallat honom bort, eller besökte han någon döende församlingsbo?" Hon viste det ej.

Hon var ej vidskeplig, men uppfyldes dock af en för hennes kön och hennes tid naturlig oro, då hon kom i hog, att han dagen förut låtit igennita det af herr Erik Trolle till Veckholm skänkta altarskåpet, på det att ej denna, ehuru till största delen lutherska församling, under den stora högtid, som stundade, skulle af detta praktfulla bildverk störas i sin uppmärksamhet på predikantens ord.

Ehuru den gamle herr Erik var död, hans gods indragits af konung Gustaf, och hans son, ärkebiskopen, irrade omkring landsflyktig, hoppades hon dock i sitt innersta, att Peter hvarken måtte hafva sin väg förbi Ekholmen eller behöfva rida öfver kyrkogården. Han själf var nog en orädd man, det viste hon, men hästen var dock blott ett oskäligt djur, och hvad en häst skyggar för eller blir skrämmd vild utaf, är ej alltid sådant, som kan ses af människoögon eller af människoförstånd undvikas. Det erinrade hon sig hafva hört sin mormoder säga mer än en gång. — Hon började snart att räkna minuterna, som Peter dröjde.

Slutligen trädde han dock in mot morgonsidan, blek och synbarligen utmattad. Hon sprang honom till mötes och slog sina armar kring honom och var färdig att göra honom en förebräelse för hans plötsliga försvinnande, då hon märkte, huru tvänne stora, klara tårar fylde hans ögon. Förebräelsen var försvunnen och frågorna, som trängdes på hennes läppar, dogo bort. Han var tyst och sluten, och hon teg.

På samma dystra sätt förflöto ett par dagar. Karin väntade på ett förtroende af sin make, men ville ej nödga honom till det, ty hon viste, att ting kunde finnas, dem pligt tvunge mannen att hemlighålla äfven för sin hustru. Emellertid led hon mycket däraf, där hon gick i sina julbestyr; men hon kände sig dock lättad, då han juldagsmorgonen med djupt allvar sporde henne, om hon ville följa honom till jultottan i Kungs-Husby. Ehuru han eljest vanligtvis på större högtidsdagar plägade predika i Veckholms kyrka, såsom moderförsamlingens, öfverlät han dock på juldagarna detta åt sin kaplan i anledning af de minnen, denna dag hade för honom i Kungs-Husby, och han ville ej håller nu gå ifrån denna sed. Karin svarade

med glädje 'ja', och deras släde ilade snabt å stad på den nyfallna snön.

Då de framkommit, var menigheten till största delen samlad på kyrkovallen, och alla hälsade tillitsfullt på sitt unga prestfolk. Karin gick ur att tala med några bondgummor, medan Peter trädde in genom en sidodörr i den upplysta kyrkan.

Han såg upp. Ställningarna voro nedtagna, hvalfven voro hvita som den kalla snön där utanför, ej en punkt lockade blicken till sig, och en känsla af obeskriflig tomhet öfverfor honom.

Han gick in i sakristian, påtog sin skrud, lät orgelen brusa och portarna slås upp för den väntande menigheten.

Karin, som stod närmast, gick in, men stannade strax såsom fastvuxen vid golfvet. Hon hade sett upp. Madonnan var där ej mer, ängelens hand, som blifvit henne så kär, utsträcktes ej mer. Hon anade nu sammanhanget och ryste, och folket, som strömmade in, delade sig på ömse sidor om henne, såsom en flod måste göra, då en klippa stält sig midt i hennes lopp.

Psalmen iständes med full kraft, men blef alt svagare, emedan stämman efter stämman tystnade. Karin förmådde hvarken höra eller se, och bland menigheten höjdes blickar af saknad, förskräckelse, harm, hat och hämbegär. Några gräto, några vände sig bort från altaret, då Peter trädde fram, några reste sig hotfullt och bullrande.

Psalmen var slutad, och Peter skulle börja lofsägandet. Då reste sig en gammal odalman, stötte sin knotiga staf hårdt i golfflisorna och gick med hotfull hållning ut. En efter annan steg upp och följde honom, och snart strömmade församlingen ut genom dörren, såsom hon nyss strömmat in, så att de hög-

tidliga, heliga orden öfverröstades af det tunga trampandet. Äfven nu delade sig folkmassan kring den likbleka Karin, men det var såsom de glödande stormvindarna fordom delade sig för saltstoden i öknen.

Slutligen vände sig äfven hon med ångest och ville gå; men, då hon hunnit dörren och hörde sin makes härliga röst brytas af en dof darrning, stannade hon och vände sig åter om. Hans kinder voro bleka, men rösten steg åter till klarhet. Han hade gripits af fasa, då han sett, hvad verkan hans gärning åstadkommit, men hade dock inom sig beslutit att ej afbryta sitt ämbetes utöfning, så vida blott en enda mänsklig varëlse stannade kvar i kyrkan. Skulle väl detta tempel vara det enda, hvarifrån ingen röst höjdes i denna stund och instämde i den stora lofsång, som genomtonade alla verldar och alla himlar? — Nej! — Och nu hade han ju åter en menighet, han hade åtminstone ett människohjärta att tala till, och han hade just det, som var honom viktigast att vinna. Kanske han äfven hoppades, att de mer försonlige af det visserligen lättretliga, men dock ej långsinta folket skulle gifva efter och komma åter, då de sågo, att han stod fast. Huru det nu härmed var, då han började, föll dock alt det lilla, som tillhörde stunden, bort under fortgången af hans tal. Han kände sig gripen såsom aldrig förr. Han var fåordig, såsom man berättar att martyrerne varit, då det gällt för dem att vittna om den Evigets näryaro; men hans få ord voro dock burna af samma underfulla, stora kraft, som de fordom vetat inlägga i sina. Han talade om Guds tillbedjan i andå och sanning, och det var en mäktig predikan. Hon slog ned tempelmurarna och gränserna på jorden och det yttre glitter och de former och bilder af stoff, hvarmed människor tro, att Gud allena

kan äras, och hvilka de ära i stället för Gud. — Slutligen drabbade han såsom med en ljungeld den mörka vantro, hvarmed människor frukta jordiska ting. Genom stormen och tordönet, uti öde vildmarker, bland människors hat och raseri finnes det en trygg väg att vandra. Om ock natten fölle ogenomträngligt mörk på, och inga stjärnor lyste, finnes det dock ljus nog för den i Guds kraft oförskräkte.

Karin kände, huru mången gammal fördom hos henne själf först nu var träffad och tillintetgjord, hon upplyftes, fyldes och hänfördes af hans tal, och hon undrade öfver, att murarnas stenar ej rördes och vittnade för dem där ute om den offrande kärlek, som här brann, och manade dem, att de skulle komma åter in. Ja, hon tyckte, att den tomma kyrkan vardt vid som jorden, och fastän det nu var blott hon, som hörde hvad han talade, kände hon dock, att hans ord voro sanningen, och hon fylles af en visshet, att detta var det evangelium, som, om det också nu och här tillbaka-stöttes, dock en gång skulle gå till stor seger öfver all världen,

Då nu predikan var slut, lyste uti ljusskenet tvänne klara, tacksamma blickar mot hvar andra från mannen vid altaret och från kvinnan vid dörren, och när orgeln åter brusade, klang där visserligen blott en enda, men en klar, kvinlig stämma nerifrån kyrkan, och tonerna stego alt djärfvare och djärfvare och fläktade som en lefvande ängels vingslag under hvalfven, där hans målade afbild var utplånad.

Gudstjänsten var slut, och Peter slöt åter Karin i sin famn, hvarvid hon grät mycket, men intet sade utom: "Hvarför gjorde du mig detta här?"

Då de åter kommit ut, stod folket ännu kvar och samtalande gruppvis; men ingen såg till dem och ingen

hälsade på dem. Peter insåg äfven, att stunden ännu ej vore kommen till något vidare samspråk. Han steg upp med Karin i släden och vände åter mot hemmet. De erinrade sig och talade om sin första färd till sammans ur julottan, och han glädde sig åt solens guld, som äfven nu bredde sig öfver drifvorna.

Då de foro förbi den bortgångna mormoderns gård, sporde han, om Karin aldrig ånkrat, att hon offrat honom sitt lif, och hon svarade med värma: "aldrig".

Då de hunnit så långt, att de sågo den brutna åsen af hans egen fäderneärfda boning, betraktade han denna med dröjande blickar och frågade, om hon ock ville dela alla framtidens skickelser med honom, och hon svarade med förtröstan sitt "ja" därtill. Och så nådde de prestgården.

I Veckholm hade man med långt mindre ovilja upptagit hans åtgörande med kyrkans katolska bildverk. Dels hade nämligen reformationens läror där vunnit mera insteg, dels hade ej denna kyrkas bildverk helgden af ett så forntida ursprung som annexets, dels voro de ock skänkta af den hatade Erik Trolle, hvars minne ännu lefde, och de voro därför mindre högt vördade.

Det återstående af dagen förgick nu stilla i prestgården, men då kvällen och mörkret nalkades, bröt ett alt starkare buller fram utur skogen. Rop och skri höjdes, och facklor flämtade mellan träden. Det var den uppretade befolkningen i Kungs-Husby, som skulle taga hämd på sin kyrkoherde. I spetsen syntes en gammal man med skallig hjässa, och denne var ingen annan än mäster Nils, Peters afsatte företrädare.

Karin uppfyldes af förskräckelse, då hon såg de anfallandes hotande åtbörder och vilda blickar, och ville bomma till fönster och dörrar, men detta tillät hennes make ej, utan han gick ensam ut på gården att möta dem. Detta mod häjdade dem något, och han fick rådrum att tala. Detta var en farlig stund för hans fiender, ty Peter var mäktig öfver alla genom sin hänförelse.

Någre hade redan börjat att vackla, och han fortsatte utan att märka, att ett par män bakom honom aflägsnat sig. Först då Karin visade sig i dörren under ropet, att eld var anlagd, måste han se sig om, och då folkmassan samtidigt såg elden slå upp utur takåsen, höjde hon ett rasande, vildt skri och störtade in på Peter. Denne måste nu bruka sin väldiga kroppsstyrka och värjde sig väl, tills han hunnit dörren af sitt brinnande hus. Men då öfverföll honom tanken på de små barnen, och han sprang förskräkt in i deras rum. Där möttes han dock af den beslutsamma Karin, som, genom öppningen efter en fränskjuten läm på baksidan af huset, pekade på en bortilande släde, under det hon hviskade till honom: "De äro räddade".

Nu fans det ingen möjlighet mer att vinna något genom motstånd, utan han beslöt att fly med Karin på samma väg som barnen.

Men innan han ännu hunnit längre än ett par steg in i skogen, gensköts han af den hämdlystne dominikanern, och en strid mellan dem började på lif och död. Sedan Peter stött ifrån honom facklan, fans intet tillhygge på någon dera sidan, och dock strömmade blodet öfver snön af slagna sår. Slutligen vardt dock dominikanern, som var mycket äldre, bruten ned till marken och skulle säkert varit förlorad, ty Peters raseri var gränslöst, om han ej lyckats få fatt i sin

ännu brinnande fackla och slagit Peter i ansigtet med den fladdrande lägan. Denne höjde ett rysligt skri och sprang upp, men stapplade och föll.

Han var bländad.

Dominikanern låg vanmäktig, och Karin drog Peter med sig in i skogens gömslen. Ingen dera sade ett ord, men hon ledde honom så fort, han kunde följa med. Hon kände ett oförfäradt mod och en kallblodighet i faran, som hon aldrig förr egt. Hon tänkte ej på Peters predikan från förmiddagen, men det var kraften af den samma, som uppbar henne och bröt dem en väg genom denna natts faror och favor.

Till hans ärfda fäderneboning vågade hon ej nalkas, ingen stig vågade hon följa, hon sökte blott skydd bland vildjurens nästen för att undgå människornas raseri. Slutligen lät hon honom hvila i skogsbrynet en åttendedels mil från den brinnande prestgården och satte honom så, att hans ansigte var vändt ditåt. Ögonlocken voro slutna. Hon frågade med hviskande röst, för att förvissa sig om den rysliga sanningen: "Ser du något där?"

"Nej."

Och Karin hade ej hjärta att skildra taflan för honom.

"Vill du nu gå vidare?"

"Ja."

Då de nu gått ännu en timme på detta besvärliga sätt, sade han: "Jag har gått för fort med dig, Karin; jag glömde, att du är en svag kvinna, sätt dig att hvila!"

Då log hon mildt, kyste honom och satte sig ned bredvid honom en stund.

Då de färdades vidare, gick solen upp ur sköna purpurnoln; men hon talade ej därom, ty hon såg, att han ej viste därutaf.

Om ännu en stund nådde de Ekholmens fasta gård, nu mera konungens gods, där barnen redan före dem funnit skydd, och först då dessa frågade, hvar hennes pälsfodrade, mjuka mössa var, fann hon, att intet annat än hennes rika hår hade betäkt hjässan uti midvinternattens kyla.

SJÄTTE KAPITLET. •

Försoning.

et led mot slutet af konung Gustafs lysande regering.

De många upproren voro kufvade, reformationen var befast, och folket hade samfaldt lärt sig älska och värda konungen. Ja, själfva den hårdhändhet, hvarmed han stundom farit fram, då det gält kronans förkofran eller befastandet af hans egen konungsliga myndighet, hade knutit folket oupplösligt vid honom, ej så mycket genom fruktans som genom sympatiens band.

Så hade äfven skett med den djärfva hop af Kungs-Husby bönder, hvilken vågat bränna sin af konungen själf insatte pastors gård. Trupper hade genast rykt dit från Gustafs egen gård, Ekholmen, och mordbrand kostade på den tiden blod. Blott den egentlige anstiftaren, dominikanern och afsatte pastorn, hade man omöjligen kunnat påträffa.

Men alt hade åter blifvit stilla, och frid låg nu öfver de böljor, som förr så trotsigt förhäft sig.

Peter Magni, som nu först fattade, hvad det var att ej lekamligen få skåda det, man älskar eller vär-

dar, hade, utan att affalla från sin egen öfvertygelse, dock lärt sig att döma mildare om folkets barnsliga tillgifvenhet för den gamla lärans former. Han skönade dem därför så långt, hans samvete tillät, och för så vidt ingen vidskepelse med dem bedrefs. Ja, han gjorde dem till käril för den nyare tidens renare tro och vann sålunda sin menighet ej blott för den nya läran utan äfven för sig. Han var nu därför uppriktigt älskad af alla; ty denne blinde egde dock, när folket rätt lärt känna honom, färger att måla med, hvilka i klarhet vida öfvergingo dem, han utplånat för lekamliga ögon.

Vi träffa honom nu en tidig morgonstund under den varma högsommaren. Något lutad, med skägg och hår grånade af ålder och med de blindes uttrycksfulla minspel i sitt ansigte, vandrar han vid sin ädla makas sida ut från den återuppbygda prestgården och styr kosan till den vackra skogsnäjd, där vi så ofta förut sett dem.

Helt nära grinden mötte dem en bonde från Kungs-Husby. Han drog en väl tillsprundad ankare på en liten kärra och frågade, om han kunde drista sig till att erbjuda honom som skänk åt herr prosten, emedan han innehöll gammalt svenskt öl af den brygd, som prosten själf vid ett besök hos honom täkts prisa såsom synnerligen god. Gåfvan mottogs med uppriktig välvilja, som syntes göra gifvaren godt, och bonden bjöds vänta på prestgården, till dess de gamla kommit åter från sin vandring.

Peter hade ofta tykt sig märka, att folket i Kungs-Husby omsorgsfullare gaf akt på alla tillfällen att göra sitt prestfolk någon glädje än innevänarne i moderförsamlingen, och han sade detta till Karin. Hon tryckte blott hans hand och tänkte på, huru den

dottern, som hon haft de mesta bekymren för och mest behöft aga, nu älskar henne mest.

Då hon fört honom till den plats, där deras första förtroliga möte stätt, satte de sig båda ner på den mossiga tufvan och inandades med stilla glädje doftet från skogsblomstren och barrträdens under året nyutslagna knoppar. Ja, det var verkligen en härlig dag och omgifningen äkta svensk! Ljungbuskarna trängde sig öfver hvar andra, där solen sken fram, vintergrönan lutade sin ensamma blomma mellan skugande tufvor, och linnéan drömde, ännu utan namn, i skogens gömma och spred sin vällukt upp mellan stammarna. Fogelsången tonade så förunderligt klart, men skiftade och växlade lika regellöst som de skuggor och dagrar, hvilka lekte under träden i den solvarma morgonen. Ljudet af ett par vallklockor aflägsnade sig alt mera, och utom foglarna och de i solskenet svärmande insekterna och fjärilarna, märktes inga andra lefvande varelser än ett par ekorrar, som med smidiga språng lupo i kapp med hvar andra rundt omkring stammen af en hög tall, tätt under hennes krona. Alt detta satt nu Karin och beskref för den gamle.

Då sköto tonerna af en enkel folkmelodi genom luften. De kommo från ett torp högre upp i skogen och spelades af en gammal, blind gubbe på en rörpipa, som han skurit en gång under sin ynglingatid. Pipan gaf blott fem toner, och gubben kunde blott en melodi, men henne hade han diktat själf eller, såsom hans affidne broder sagt, lärt sig af en huldra, och hon var rik nog att ge uttryck åt de minnen, han från längese'n flydda ungdomsdagar hade af sol och färger och skönhet.

Den blinde måste hafva förstått den blindes känslor väl; ty ingen melodi älskade Peter så som denna, hvilken han hvarje sommarmorgon fick höra tona genom skogen och återupprepas gång på gång, än med gäll klarhet, än liksom hviskad fram. Under de första åren af sin blinda tid hade Peter ofta bedt Karin att ej tala om naturens yttre fägring; men nu, sedan denna melodi tonat in i hans lif, måste Karin, då de voro ute, beskrifva allt från blomman på marken till skyarna under fästet, och han sade, att han såg det, då hon talade. —

De gingo vidare och humno källan under granen nedanom väggkanten. De gingo dit och drucko, och då de åter kommo upp, mötte dem en tiggare med nedböjd hjässa och bad om en almosa.

Peter tyckte sig hafva hört den rösten, och Karin tyckte sig känna gestalten.

Peter sporde hvem han var, och tiggaren svarade, att han var en öfvergifven man, som ville vandra ur landet, sedan han ännu en gång sett denna näjd. Han blickade upp till Peter, men for till baka, då han såg dennes ansigte, och utropade vildt: "Jesus Maria!"

Det var den biltoge dominikanern, som älskade sin hembygd, och ej kunde lemna Sverige förr, än han återsett den sammas för honom så farliga jord.

Peter sprang blixtsnabt ett par steg till baka, stod förfärande hög framför honom och ljungade fram en befällande fråga: "Hvem söker du?"

Men då sjönk den arme, öfvergifne gubben på knä och bad honom redligt om tillgift för hvad han mot honom brutit. Peter var ej den man, som glömt ett förlåtande sinnelag kvar i ungdomsåren, men nu hade han svårt att finna det. Han stod länge hotfull och stum, men bekämpade sig slutligen och rakte

gubben sin hand. Och hvad Peter säkert aldrig anat skedde nu: uppriktiga tårar föllo på henne från dominikanerns ögon. Äfven Karin trodde knappast, att det var sant, att en makt öfver människors hjärtan fans, som var så stark, att hon kunnat böja äfven dessa så mäktigt stormande sinnen i frid till hvar andra.

Alla tre vandrade nu glada till mods fram på skogsvägen. Blott den af ålder bräkte dominikanern stannade då och då, stödd på sin krycka, att se sig kring och lyss till hvarje växling i susandet af dessa granar, som fordom stått skyddande mot nordanvinden kring hans egen boning.

De anlände till prestgården, som var mycket förändrad. Gården var utvidgad, kringhägnad af unga, af Peter själf planterade trån, och prydd med en vacker gräsmatta. På framsidan af själfva boningshuset sprang förstugukvisten fram med tak, uppuret i hörnen och på framsidan af små pelare, som sins emellan af ett gallerverk voro sammanbundna såsom räcket framför en svalgång. Karin hade dess utom där omkring uppdrifvit ett par här i landet på den tiden sällsynta plantor, nämligen caprifolium och vild vinranka; ty Peter hade talat om, att man så brukade pryda husen i Tyskland.

Framför de yppiga rankorna och välluktande blommorna märktes nu på morgonen en ytterst liflig scen. Det var bonden från Kungs-Husby med sin kärra och omkring honom Peters yngste söner, som språkade om med gubben för att uppfånga allehanda sockenskvaller, samt Peters döttrar, som vänligt undfägnade honom.

Då den blinde fadern kom, ilade alla barnen honom till mötes, och han framställde för dem mästern Nils såsom en hårdt pröfvad man, under hvars tak han

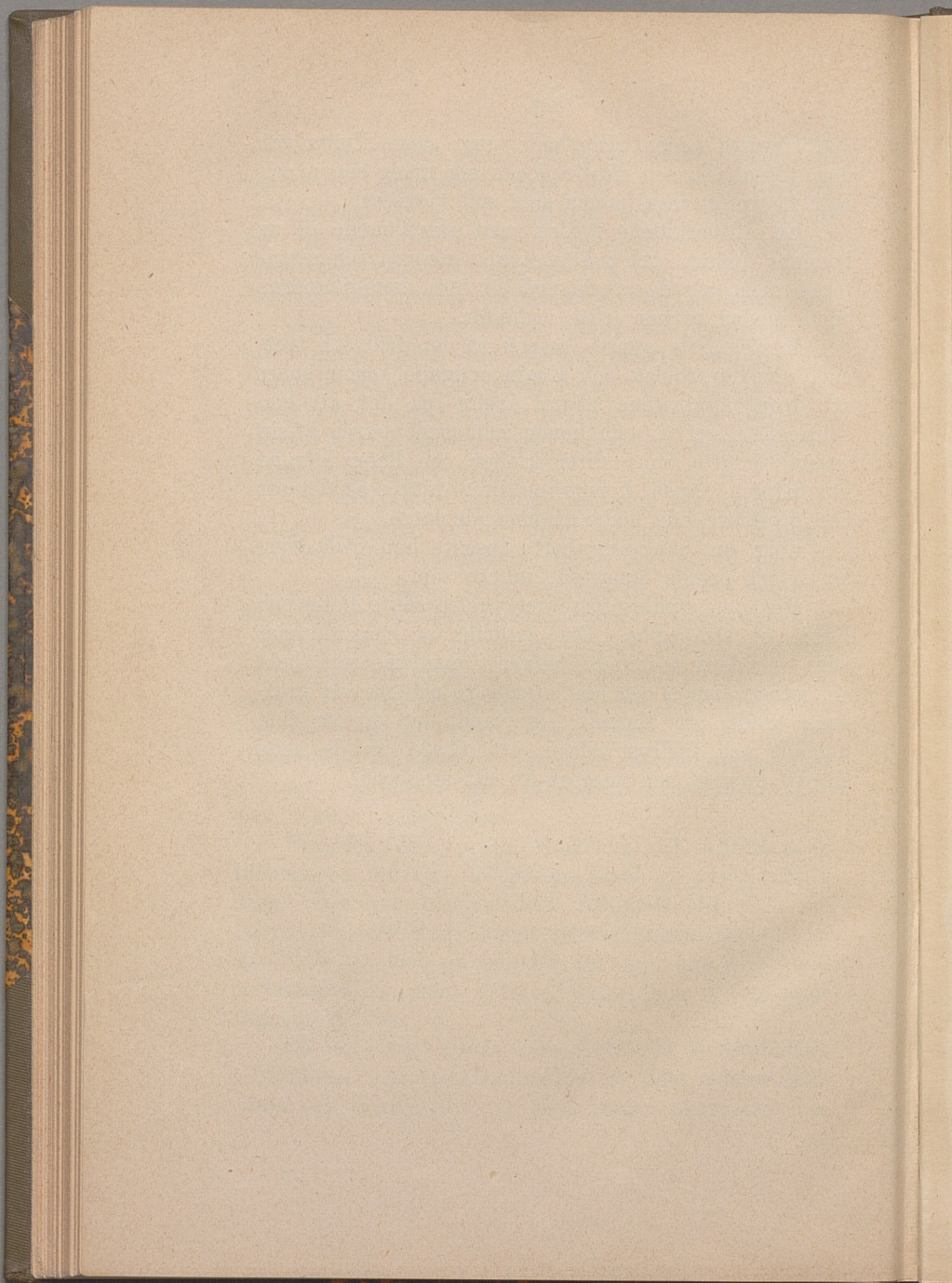
själf fordom någon gång hade varit gäst. Detta var nog, för att barnen skulle flocka sig kring honom och helt förtroligt visa honom sina små tjänster.

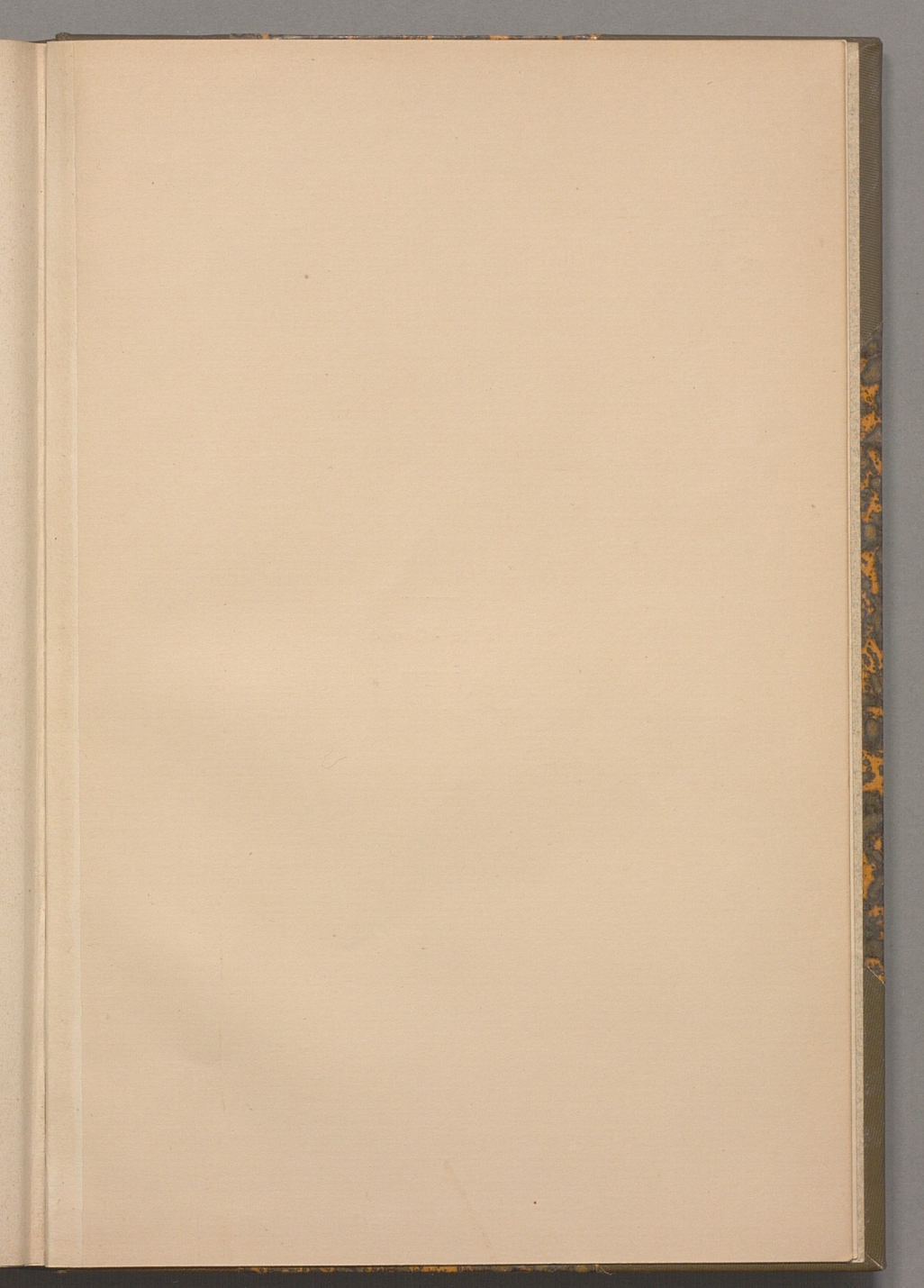
En silfverkanna fylldes med skummande öl ur bondens ankare, och i hägnet af rankorna och caprifolien slogo sig de gamla ned att höra dominikanerns öden, medan barnen lekte nedanför.

Mäster Nils syntes gripen af den frid och trefnad, som där röjdes, och Karin nödgade honom snart att dröja åtminstone några dagar, på det att hon skulle få något utrusta honom och med alstren af sin väfstol ersätta hans slitna kläder, och Peter lofvade att årligen sända honom en liten hjälp, på det att han ej skulle lida nöd i främmande land.

Förr än han drog bort, besökte han båda kyrkorna och dröjde länge där inne ensam.

Men den gamles trosöfvertygelse sökte Peter och Karin ej att rubba. Det, hvarför en man kunnat offra verdens lockande häfvor i ungdomsåren, hela sin lefnads möda och sin lefnads ro och nu vid grafvens brädd ett älskadt fosterland, det var för dem helgadt och fridlyst såsom ett altare, ty de hade själfva kämpat och kämpat för ett stort mål

Pris 90 öre.

www.books2ebooks.eu